SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:416

av Oliver Rosengren (M)

Omvandla Brå till utvärderande forskningsinstitut

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att omvandla Brottsförebyggande rådet till ett forskningsinstitut med utvärderingsuppdrag för brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kunskapsläget i Sverige behöver förbättras avseende effekter av åtgärder som genomförs för att förebygga brott och öka trygghet, samt kriminalitetens samhällskostnader. För detta ändamål bör Brottsförebyggande rådet (Brå) omvandlas till ett forskningsinstitut av liknande slag som till exempel Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) eller Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU), som utför och sammanställer effektutvärderingar.

Regeringen har själv konstaterat att behovet av en kunskapsbaserad praktik på det brottsbekämpande området aldrig varit större. I forskningspropositionen för 2025–2028 framhålls behovet av mer praktiknära forskning, ökad användning av evidensbaserade metoder samt utvärdering av de reformer som genomförs på det kriminalpolitiska

området[1]. Det är en välkommen inriktning. Samtidigt saknas i dag en tydlig institutionell motsvarighet till exempelvis IFAU med ett långsiktigt uppdrag att systematiskt utvärdera effekterna av kriminalpolitiska och brottsförebyggande åtgärder.

Det bör därför utredas hur Brå kan omvandlas till ett nytt forskningsinstitut, som utöver befintligt ansvar även bör ges i uppdrag att bland annat mäta brottslighetens kostnader, utveckla den nationella trygghetsundersökningen, utvärdera åtgärder med nyttokostnadsanalys och tillhandahålla kommunerna ett system med metodstöd som sammanfattar evidensbaserade åtgärder utifrån tillgänglig forskning. Institutet bör vidare genomföra studier baserade på experiment och kvasiexperiment för att studera kausala effekter relaterade till brottslighet och brottsbekämpning.

Kunskapsspridning är en viktig uppgift för ett sådant forskningsinstitut. Behovet av ett mer systematiskt kunskapsstöd är påtagligt på lokal nivå. Brå har konstaterat att tre fjärdedelar av de kommuner som både kartlagt brottsproblem och vidtagit åtgärder riktar åtgärder mot problem som inte identifierats i kartläggningen. Det finns således ett tydligt behov av bättre stöd för att välja åtgärder utifrån dokumenterad effekt och lokala problem.

En motsvarighet till Försvarsmaktens FOI har efterfrågats för polisen, som utöver metodutvärderingar kan bidra till att förbättra resursutnyttjandet hos polisen. Myndigheten tar emot betydande resurser och det är därför av intresse för skattebetalarna att medlen används effektivt. Kriminalpolitiken bör i högre grad präglas av samma krav på evidens och effektutvärdering som andra stora offentliga politikområden. Det räcker inte att veta om en åtgärd har genomförts eller om ett mål har uppnåtts samtidigt som åtgärden varit i kraft. För att kunna prioritera offentliga resurser krävs kunskap om åtgärdens kausala effekt och, när så är möjligt, dess samhällsekonomiska lönsamhet.

I likhet med IFAU kan det vara lämpligt att det nya forskningsinstitutet förläggs till ett universitet som har en stark forskningsmiljö inom relevant fält och tillgång till kunskap. Ett sådant är Linnéuniversitetet, som har dels polisutbildning och kriminologi, dels flera välfärdsutbildningar.

[1] Regeringen (2024)

Källor

Regeringen (2024), prop. 2024/25:60, *Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta*, särskilt avsnitt 6.1.3 och 13.1.1.

Oliver Rosengren (M)